

Oudermishandeling

Definitie

- **Ouderenmishandeling** is mishandeling van mensen vanaf 65 jaar. Hiervan is sprake als iemand handelingen verricht of juist nalaat waardoor de oudere lichamelijke, psychische en/of materiële schade lijdt. Vaak gebeurt dit door degene waarvan de oudere afhankelijk is voor hulp of verzorging.
- Instelling, thuis.

Cijfers

- 1 op 20 ooit
- 1 op 50 ouderen jaarlijks
 - Financieel misbruik
 - Psychisch misbruik
 - Lichamelijk misbruik
- 70 % vrouw
- Plegers

Vormen van ouder mishandeling

- Mishandeling
- Verwaarlozing
- Seksueel misbruik
- Financieel misbruik
- Ontspoorde mantelzorg

Mishandeling

- Lichamelijk
- Psychisch

Verwaarlozing

- Lichamelijk
- Emotioneel
- Geen lichamelijke of psychische zorg of voeding geven.

Seksueel

- Hier gaat het om ongewenste seksuele handelingen met of in het bijzijn van de oudere.

Financieel

- Denk aan diefstal, veranderen van het testament en ongewenste bemoeienis met geldzaken.

Ontspoorde mantelzorg

- De verzorger vertoont verschijnselen van overbelasting
- De verzorger is onverschillig over het welzijn van de oudere
- De verzorger scheldt of schreeuwt tegen de oudere in het bijzijn van een hulpverlener

Algemene signalen

- Past het letsel bij het verhaal
- Klachten
- Gedrag
- Uiterlijk
- Houding
- Zorg word afgehouden
- Verwaarloosd
- Ondervoeding
- Angstig
- Niet alleen

Signalen

- zichtbaar letsel;
- overdreven schrikreactie bij een onverwachte aanraking;
- onsamenhangende verklaringen over verwondingen;
- depressies of onverklaarbare angst;
- schichtig of teruggetrokken gedrag;
- onverklaarbare uitgaven;
- onbetaalde rekeningen en aanmaningen;
- lege koelkast.

Rotterdam Elderly Pain Observation Scale (REPOS)

Instructiekaart

Definities van de gedragingen

Elk onderdeel van de REPOS vertegenwoordigt bepaald gedrag of een bepaalde reactie. De REPOS scoort gedragingen niet op intensiteit, maar alleen of ze voorkomen, ja of nee. Een item mag alleen als aanwezig gescoord worden als de betreffende gedraging duidelijk te zien was. Scoren is niet zinvol als de cliënt ontspannen ligt te slapen.

Gespannen gezicht

*Eén of meer spieren in het gezicht worden aangespannen (zijn niet ontspannen).
Dit wordt NIET gescoord als cliënt praat.*

Ogen (bijna) dichtknijpen

*Het samen- of dichtknijpen van de ogen.
NIET scoren als cliënt knippert met de ogen of als de ogen steeds dicht zijn zonder te knijpen.*

Optrekken bovenlip

Het omhoog trekken van de bovenlip waardoor afstand tussen bovenlip en neus wordt verkleind; lijnen

Optrekken bovenlip

Het omhoog trekken van de bovenlip waardoor afstand tussen bovenlip en neus wordt verkleind; lijnen tussen neus en mondhoeken dieper; neusgaten opgetrokken en vergroot.

Grimas

Alleen scoren als onderstaande drie gezichtsexpressies gezamenlijk voorkomen:

- 1) Wenkbrauwen die samen- en naar beneden getrokken zijn, waarbij de huid tussen de wenkbrauwen opbolt.*
- 2) Samen- of dichtgeknepen ogen.*
- 3) Lijnen tussen neusvleugels en mondhoeken (naso-labiale plooi) die dieper liggen dan normaal en zijwaarts zijn opgetrokken.*

Angstig kijken

Grote, wijd geopende ogen en wenkbrauwen die aan de binnenzijde iets omhoog en samengetrokken zijn.

Bewegen van een lichaamsdeel

Iedere beweging die duidt op verzet of het beschermen van een (pijnlijk) lichaamsdeel. Denk bijvoorbeeld ook aan verzitten in een stoel ter ontlasting van stuit of rug en grijpen naar het hoofd.

NIET scoren wanneer de beweging of handeling functioneel is, b.v. haar uit het gezicht strijken of armen omhoog doen om kleding uit te trekken.

Paniekerig, paniekreactie

Een extreme vorm van angst die zich uit in willekeurige onrustige lichaamsbewegingen of heftig verzet. Dit kan samengaan met:

Bewegen van een lichaamsdeel

Iedere beweging die duidt op verzet of het beschermen van een (pijnlijk) lichaamsdeel. Denk bijvoorbeeld ook aan verzitten in een stoel ter ontlasting van stuit of rug en grijpen naar het hoofd.

NIET scoren wanneer de beweging of handeling functioneel is, b.v. haar uit het gezicht strijken of armen omhoog doen om kleding uit te trekken.

Paniekerig, paniekreactie

Een extreme vorm van angst die zich uit in willekeurige onrustige lichaamsbewegingen of heftig verzet.

Dit kan samengaan met:

- Een angstige blik gekenmerkt door grote wijd geopende ogen en wenkbrauwen die aan de binnenzijde iets omhoog en samengetrokken zijn; en/of*
- Intense kreten of verbale uitingen van pijn, zoals 'au' of 'je doet me zeer'.*

Kreunen/jammeren

Monotoon en klaaglijk geluid.

Onrustgeluiden/verbale uitingen

Plotselinge of langer aanhoudende intense kreten of verbale uitingen van pijn, zoals 'au' of 'je doet me zeer'.

Inhouden adem/stokken ademhaling

Kortstondig stoppen met ademhaling, de adem blijft steken.

Risico factoren

oudere

- Achteruitgang en daarbij afhankelijk van zorg
- Ziekte
- Ingrijpende gebeurtenissen
- Isolement
- Psychiatrie
- Beperkt netwerk

pleger

- Afhankelijk van slachtoffer
- Overbelasting
- Stress factoren
- Psychische gesteldheid
- Relatie problemen

Financieel

- Betaal achterstand in bv huur energie
- Geldgebrek
- Weigeren informatie verstrekking
- Ontbreken van geld of goederen
- Onverklaarbare geldopnames of kosten
- Dubieuze testamenten wijzigingen
- Verdwijnen van waardevolle spullen
- Afgesloten gas en elektra
- Brieven incasso bureau

Oorzaken ontspoorde mantelzorg

- Overbelasting mantelzorg
- Onkunde en onwetendheid van de mantelzorger
- Compassie moeheid bij de mantelzorger

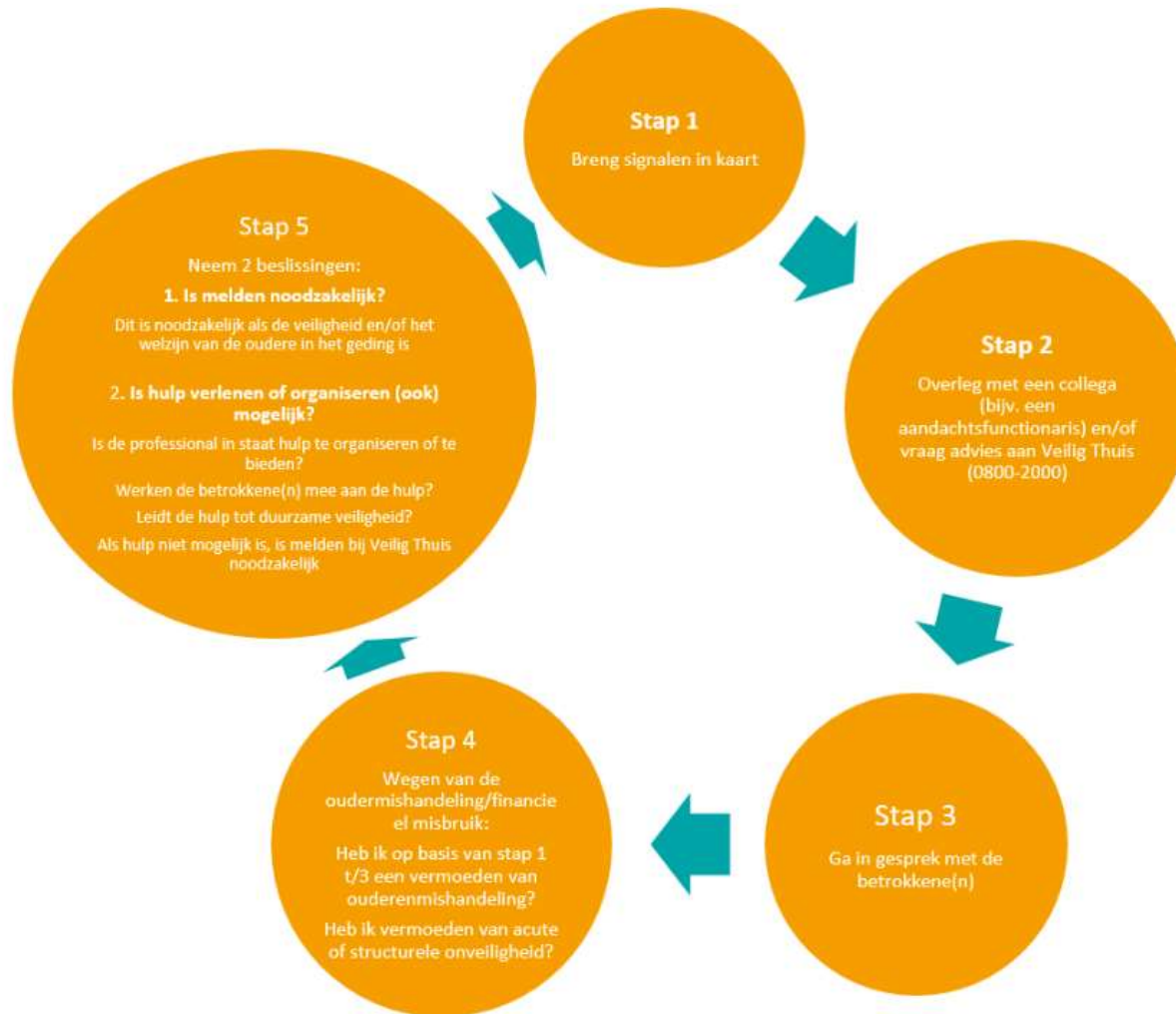
Gevolgen van ouderenmishandeling

- Ouderen zijn vaak geheel of gedeeltelijk afhankelijk van hun omgeving. Dat brengt hen in een kwetsbare positie. Ouderenmishandeling kan ernstige vormen aannemen, maar blijft toch vaak verborgen. Veel mensen vinden het moeilijk hiermee naar buiten te treden.
- Naast (ernstig) lichamelijk letsel, kan ouderenmishandeling leiden tot:
- Psychosomatische klachten (lichamelijke klachten die hun oorsprong vinden in psychische problemen)
- [Eenzaamheid](#)
- [Depressie](#)
- [Angststoornissen](#)
- [Zelfdoding](#)

Maatregelen

- Bespreekbaar maken
- Tijdelijk huisverbod
- Respijt zorg
- Kortdurende opname
- Psycho educatie
- Toezicht: mentor bewind en curatele
- Hulpverlening
- Dwangmaatregelen

Stappen van de meldcode

Stappenplan van de Meldcode

- **STAP 1: In kaart brengen van signalen**
- **STAP 2: Advies vragen aan deskundige collega of Veilig Thuis**
- **STAP 3: Gesprek met oudere**
- **STAP 4: Wegen van het geweld**
- **STAP 5: Neem twee beslissingen:**

STAP 1: In kaart brengen van signalen

- Breng signalen in kaart die je zorg bevestigen of ontkrachten. Leg signalen en vervolgstappen objectief en feitelijk vast in het dossier.

STAP 2: Advies vragen aan deskundige collega of Veilig Thuis

- Overleg met een deskundige collega om signalen te duiden.
Raadpleeg zo nodig Veilig Thuis of een forensisch arts.

STAP 3: Gesprek met oudere

- Bespreek je zorgen zo snel mogelijk met de oudere zelf. Alleen als jouw veiligheid of die van de oudere in gevaar kan komen door een gesprek kan je hiervan afzien.

STAP 4: Wegen van het geweld

- Maak een inschatting van de aard en de ernst van de situatie op basis van de informatie uit stap 1 t/m 3. Vraag bij twijfel advies aan Veilig Thuis.
- 1. Blijft je vermoeden bestaan? Indien nee: afsluiten meldcode.
2. Zo ja, is sprake van (een vermoeden van) acute of structurele onveiligheid?

STAP 5: Neem twee beslissingen:

- **1. Is melden noodzakelijk?**

Als je acute of structurele onveiligheid vermoedt, doe je een melding bij Veilig Thuis en beoordeel je gezamenlijk of hulp bieden of organiseren ook tot de mogelijkheden behoort.

- **2. Is hulp (ook) mogelijk?**

- Beantwoord de volgende vragen:
- Ben je in staat effectieve hulp te bieden of organiseren?
- Werken betrokkenen mee aan de geboden hulp?
- Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot duurzame veiligheid en welzijn van alle betrokkenen?
- Indien 'nee' (alsnog) melden bij Veilig Thuis.

